

Ad Fontes

Koruna-film, spol. s r. o. (/1929/ 1935–1950)

„Koruna-film, půjčovna a prodej filmů, společnost s r. o.“ byla zapsána do obchodního rejstříku u Krajského soudu obchodního (dále jen KSO) v Praze dne 11. prosince 1935, založení společnosti však bylo akceptováno KSO již 4. června 1935.¹⁾ Na kmenový kapitál společnosti složili stejný podíl (à 150 000 Kč) společníci Karel Popper (obchodník z Prahy, *1893) a Arnošt Roth (obchodník z Ostravy, *1890). Od počátku až do konce své existence sídlila společnost v Praze na Václavském nám. č. 1 v podkroví paláce Koruna. Skladové místnosti byly podle tehdejších bezpečnostních předpisů vybaveny i speciálními protipožárními vodními rozstřikovači.

Důležité postavení ve společnosti měla i manželka Karla Poppera Marie, dcera filmového podnikatele Vítězomíra Ballenbergera. Spolupodílník Arnošt Roth opustil společnost již v roce 1936, postoupil celý svůj podíl Karlu Popperovi a jednatelkou společnosti se stala Marie Popperová. Až do roku 1935 působili manželé Popperovi v pražské pobočce společnosti UFA, Marie Popperová dokonce ve funkci její ředitelky. Podnikat ve filmovém oboru v rámci vlastní české firmy se pravděpodobně rozhodli díky obeznámenosti s politickým vývojem v Německu.

Z doby svého působení v pražské pobočce společnosti UFA si Popperovi přinesli zkušenosti s exploatací filmů. Z dochované korespondence vyplývá, že Popperovi ovládali perfektně češtinu, němčinu i další jazyky a již během svého dřívějšího působení navázali řadu kontaktů se zahraničními filmovými společnostmi. Společnost Koruna-film se tedy zaměřila na spolupráci se zahraničními firmami (zejména s americkou Columbia Pictures) a distribuovala jejich filmy do kin v celé Československé republice. V roce 1937 měla společnost obrát 1 670 127 Kč, o rok později ještě 1 490 147 Kč. V roce 1936 společnost Koruna-film oznámila Obchodní a živnostenské komoře v Praze, že „bude vyrábět filmy“. Tento záměr však společnost naplnila výrobou jediného celovečerního hraného filmu OTEC KONDELÍK A ŽENICH VEJVARA (1937)²⁾. Další produkční záměry již Popperovi nemohli realizovat. Jediný celovečerní film v produkci Koruna-filmu byl vyroben se státní zárukou, obdržel i čestný diplom časopisu *Filmové listy* pro nejlepší českou veselohru roku a o jeho rentabilitě není třeba pochybovat. Zda téměř průběžné problémy s opožděným placením různých daní patřily k obchodní strategii společnosti či byly výsledkem jejího nedobrého hospodaření, posoudí až případný detailní rozbor pramenů.

Pohromu pro společnost a osobní tragédii manželům Popperovým přinesla německá okupace a následná protižidovská opatření. Prakticky ihned po vyhlášení Protektorátu Čechy a Morava se Popperovi pokusili zachránit společnost před možnou vnucenou německou správou. Na valné hromadě společnosti dne 23. března 1939 rezignovala Marie Popperová na svůj post a finanční podíl (300 000 K) převedla na dosavadního účetního společnosti Františka Morávka, který byl jmenován ředitelem. V srpnu 1939 bylo rozhodnuto o úplné likvidaci společnosti, manželům Popperovým byl přiznán měsíční příspěvek na obživu ve výši 2 000 K na osobu. Svaz filmového průmyslu a obchodu posléze stanovil, že filmy budou předány k exploataci společnosti Lepka-Film. Tato společnost však hospodařila s filmy velmi liknavě a s pasivní bilancí, likvidace Koruna-filmu se tedy neplánovaně komplikovala. Dne 14. února 1940 byl jmenován treuhänderem Dr. Wilhelm Söhnel, který likvidaci fakticky dokončil. Poslední písemná zmínka o styku Koruna-filmu s Marií a Karlem Popperovými pochází z 27. května 1941 – záznam, že

1) Státní oblastní archiv v Praze, fond Krajský soud obchodní, spis sign. CXX/46.

2) Pro podrobné filmografické údaje viz *Český hraný film II. 1930–1945*. Praha : Národní filmový archiv 1998, s. 232–233.

se vzdávají nároků na pohledávky u společnosti. Marie Popperová byla v říjnu 1942 odtransportována do vyhlazovacího tábora Treblinka, lze předpokládat, že stejný osud postihl i jejího manžela.

Během svého působení rozprodal Dr. W. Söhnle veškerý majetek společnosti a zařídil vyrovnání (v rozmezí 5–30 %) s většinou věřitelů. Od roku 1943 společnost existovala pouze formálně, zbyly jen místnosti a imobilní protipožární zařízení.

Po květnu 1945 bylo právní postavení společnosti nejasné. Popperovi zřejmě za války zahynuli a na základě dekretu prezidenta republiky č. 50/1945 Sb., o znárodnění československého filmu připadla firma pod Státní půjčovnu filmů. Ta převzala její písemnosti a vyčíslila, že k 9. květnu 1945 obnáší celková ztráta společnosti 292 235,60 Kč. Dne 17. září 1946 byl konečně jmenován správcem a likvidátorem v jedné osobě Richard Ulmann, na tomto postu se až do ukončení likvidace vystřídal několik dalších osob. Po vyrovnání dluhů byla společnost vymazána z obchodního rejstříku dne 20. dubna 1950.

Navzdory své neúplnosti – zapříčiněné okupací a následnou nepříliš odbornou péčí o písemné dokumenty v éře zestátněné kinematografie – je fond významným zdrojem informací o dějinách větší pražské půjčovny filmů (soupisy filmů, jejich ocenění, smlouvy aj.) a může poskytnout i detailnější náhled na platební morálku kin. Obsáhle je dokumentace geneze a následné exploatace filmu OTEC KONDELÍK A ŽENICH VEJVARA. Pozornosti badatele by neměly uniknout fragmenty dokumentů o záměrech na produkci filmů s bojovně vlasteneckým zaměřením z roku 1938: *Lešetínský kovář* (scénář Lomikar Kleiner) a *Dcera 2. roty* (scénář Karel Hašler). Velmi zajímavé jsou doklady dokumentující výše zmiňované úsilí zachránit společnost v roce 1939 před arizací. Pro období okupace fond dále poskytuje doklady o cenzurních zásazích do skladby dobové filmové nabídky (jednoslovná zdůvodnění zákazu) a v obecné rovině též přibližuje každodenní agendu nucených správců v oblasti kinematografie.

Dochované písemnosti z poválečné doby dosti podrobně dokumentují chaotickou koncepci a nejasnosti v procesu zestátnování filmových podniků. Fond může v druhém plánu posloužit též jako pramen k poznání osudů židovských podnikatelů v oblasti kinematografie.

Tomáš Lachman